

Associació per a la
Recuperació de la
Memòria Històrica
de Mallorca

www.memoriadelesilles.org

Número 10 / Juliol 2009

Temps de la Memòria

Sumari

- **Editorial:**
**Més terra sobre
les fosses** p.2
- **No passis ànsia padrí**
p.3
- **A les nines de la
República** p.6
- **Pins franquistes** p.7
- **Recordant a...**
Marcelino Vicens p.8
- **Esporles: homenatge
a les víctimes** p.8
- **Mis antepasados y
otros recuerdos** p.9
- **Trist 36** p.9
- **La repressió
franquista i
la Guerra Civil en
la literatura catalana
contemporània** p.10

18 DE JULIOL 1936

Artículo 1.º Se declara el Estado de Guerra en todo el Archipiélago Balear.

Artículo 2.º En defensa de la Patria, asumo el mando absoluto en todo el Archipiélago, quedando destituidas las autoridades civiles.

Artículo 3.º Resuelto a mantener inflexiblemente mi autoridad y el orden, será pasado por las armas todo aquel que intente, en cualquier forma de obra o de palabra, hacer la más mínima resistencia al Movimiento Salvador de España.

Con igual ejemplaridad se castigará el más ligero intento de producir huelgas o sabotajes de cualquier clase y la tenencia de armas, que deben ser entregadas inmediatamente en los Cuarteles.

Artículo 4.º Todos los soldados que disfruten permiso deberán incorporarse inmediatamente. Asimismo se incorporarán inmediatamente a sus Cuarteles todos los soldados de capítulo Militar de la Ley de Estatuto de Condor en sus cuarteles correspondientes a los batallones de 1931 a 1932, ambos inclusive, y cuantos soldados de estos reemplazos deseen hacerlo voluntariamente para el día de este

18 DE JULIOL 2009

Convocatòria concentració de rebuig al feixisme:

18 de juliol, Dia Internacional de Condemna al Franquisme

- Ruta històrica guiada per experts: ens explicaran el cop d'estat a Mallorca, el monument al Balears, la presó de Can Sales, les escoles republicanes, etc.
- Lectura del Manifest
- Intervencions de testimonis i víctimes de la repressió feixista
- Concert musical amb les actuacions de Xus Santana, Tomeu Quetglas, Tambors Africans i altres
- Breus parlaments oberts als grups i col·lectius participants
- Homenatge als homes i dones que lluitaren per la Llibertat

El franquisme continua present en els nostres carrers i places, continua present en els Tribunals de Justícia espanyols, continua present a les fosses il·legals franquistes, continua present fins i tot, en el Comitè Olímpic Internacional.

Hem de seguir callant davant tot això?

Basta ja d'hipocresia! Basta ja d'impunitat!

I basta ja d'oblit i silenci!

Vine a protestar!!! Vine a exigir Veritat, Justícia i Reparació!!!

Dissabte 18 de juliol a les 19.00 h a la plaça de Sa Feixina

(a l'espai que hi ha entre l'escola Jaume I, fundada per la República i el monument al creuer de guerra Balears, erigit per la dictadura franquista)

Més terra sobre les fosses

L'admissió a tràmit, per part del Tribunal Suprem, de la querrela contra el jutge Garzón presentada pel grup feixista *Manos Limpias* ("digues-me del que presumeixes..."), suposa un altre alarmanant símptoma de la feble salut democràtica que patim. Com he escoltat dir, és tremend que el primer imputat judicialment en aquesta matèria sigui algú que, més enllà dels seus desvaris estel·lars, i dubtoses i contradictòries actuacions, va intentar obrir unes fosses amb milers de cossos de demòcrates assassinats, mentre que encara no s'ha dut davant els tribunals a cap dels qui van omplir aquestes fosses de cadàvers.

Tot aquest assumpte no solament deixa a les clares que l'om-

bra del "*atado y bien atado*" del dictador és molt allargada, fins al punt que, després de més de trenta anys de la teòrica "*transició democràtica*", encara hagi jutges, com els del Tribunal Suprem, que desenvolupin la seva tasca en sintonia amb la dictadura assassina. També, i és necessari assenyalar-lo, deixa en una patètica nuesa a l'anomenada "*Llei de la Memòria Històrica*", votada en el parlament, entre d'altres, per partits d'esquerra (també teòrica) com PSOE i IU a l'octubre de 2007, i ratificada en el Senat al desembre d'aquell any.

Per intentar aconseguir a tiris i troians, els redactors, i els diputats i senadors que van votar aquella Llei, es van oblidar (se suposa que a consciència) entre d'altres coses, de temes tan cabdals com l'anul·lació de les sentències franquistes, permetent d'aquesta manera que encara avui siguin considerats legalment com a delinqüents tots els demòcrates jutjats, condemnats i moltes vegades assassinats, a través de processos ignominiosos. Per aquest motiu, avui dia, moltes persones com Francisco Granada, Joaquín Delgado, Joan Peiró o Salvador Puig Antich segueixin sent "culpables", als ulls d'aquest anomenat "Estado de Derecho".

D'igual manera, als responsables d'aquesta Llei de (des)Memòria Històrica semblen no molestar-los la presència pública del franquisme en els nostres carrers, places i parcs. També amb voluntat de mitges tintes, la Llei permet la no-desaparició de determinats símbols feixis-

tes. Fins i tot des d'administracions governades per aquesta suposada esquerra es conserven monuments que constitueixen autèntics insults a la democràcia. Sembla clar que aquest succedani legal no serveix ni com rentat de cara. Com exemples pròxims basti citar la decisió de l'Ajuntament de Palma (centre-esquerra, batlessa del PSOE) de conservar el monument de la Feixina (dedicat als "*caídos*" del creuer Balears, vaixell des del qual es va massacrar a la població civil indefensa que fugia al febrer de 1937 de la Màlaga assetjada pels feixistes, i enfonsat per l'Armada republicana al març de 1938) o el monòlit de la Plaça de la Porta de Santa Catalina, en memòria de "*los jinetes de Alcalá*" (29 oficials de cavalleria colpistes, que es trobaven arrestats en Illetes al juliol del 36, i que van col·laborar en el triomf del cop i en la repressió a Mallorca).

Per si tot això fora poc, l'esmentada Llei "de la Memòria" deixa un enorme buit respecte a les fosses comunes d'assassinats per la dictadura, en la mesura que no responsabilitza a les administracions públiques de la localització, identificació i rehabilitació de les víctimes enterrades en elles. I d'aquells pols, aquests llots. Deixar abandonats en aquesta tasca als familiars i a les Associacions de Recuperació de la Memòria Històrica, a part de ser un acte de covardia política, permet a alguns jutges feixistes, des de privilegiats tribunals, seguir tirant palades de terra sobre les fosses de les víctimes del franquisme. ■

Crèdits:

Han col·laborat:

Josep Juárez
Pep Delgado
Mª Antònia Oliver
Pep Quetglas
Jerònia Mascaró
Juan Hernández
Guillem Payeras
Miquel López Crespí

Coordinació, disseny i maquetació:

Blas Guevara

Temps de la Memòria

és el butlletí trimestral de l'ARMHM.

La publicació no es fa responsable de les opinions dels seus col·laboradors.

Per posar-se en contacte amb nosaltres:

tempsdelamemoria@gmail.com
o al 625 45 45 00

No passis ànsia padrí

Per Pep Delgado i Muñoz (net)

Qui era:

El meu padrí José, va néixer a la Ilunyana Filipines, el 6 de desembre de 1986 aleshores Filipines era una colònia espanyola, aquell mateix any, les Filipines s'alçaren amb armes en contra del colonialisme espanyol, lo qual els va dur a declarar la independència el 12 de juny de 1889, els fets obligà a la repatriació del seu pare cap a Espanya, que se l'endugué amb ell, deixant abandonats allà, la mare i dos germans.

Aquesta separació suposà el primer trencament de la seva vida el separen de sa mare nomes en dos anys. Només sortir de Filipines varen ser fets presoners, pels "moros" (d'on?, no se sap), i visqueren empresonats uns dos anys. Un cop alliberats, continuaren el viatge de retorn, i arribaren a Lassar de San Juan, poble del seu pare; davant la sorpresa de la família que, creient-los morts, ja els havien fet els funerals.

Mai va perdre el desigs de trobar-se amb sa mare, i als deu anys, tot sol agafà el tren per tornar a Filipines, curt viatge que només arriba fins a Barcelona, on el trobaren i el feren tornar amb son pare. Més endavant ja casat i amb fills troba a sa mare, i volia partir cap a Filipines, la mare li digué que els seus germans havien mort i que la situació a Filipines no era massa bona i que era millor que es quedés a Espanya.

De jove va fer d'impressor, va fer el servei militar a Laraxe a la guerra del Marroc, amb les tropes "Regulares Indígenas de Larache" i va prendre part a la guerra d'ocupació, s'allistà al cos de carrabiners als 21 anys, al Regiment de Jaca.

És destinat a Mallorca, on va conèixer la meva padrina, Joana Brunet Sureda, es varen casar i tingueren quatre fills, Oliva, ma mare, Joana, Manuel i Maria del Pilar. Tingué diverses destinacions com ara el Molinar, Es Capdellà, Ribadavia, Blanes, Barcelona, l'Esco rial, Madrid, cala Bona, el port de Pollença i en darrer lloc el port de Sóller.

Cerca i troba a la seva mare, que mai va rebre noves des de que partiren de Filipines i es pensava que eren morts, tant ell, com son pare, li digué que els dos germans havien quedat a Filipines varen morir. Volgué tornar a Filipines, desig que no es pogué realitzar per la situació que es vivia a la Ilunyana Filipines.

Fins aquest punt una vida plena de situacions i que continua essent tràgica.

Com era, tal vegada els fets que li varen succeir, els hi diran com era ell. El dia que es proclamà la República, l'any de 1931, eren a casa dels padrins a Son Servera, i ma mare el recorda com un dia de goig, el poble estava de festa.

Com de vegades succeeix, un grup de serverins, animats per la situació, es va organitzar amb la finalitat d'anar a cercar el rector o bé el vicari; quan la notícia va arribar al meu padrí, i a un altre serverí anaren a cercar-los per tal d'apaivagar la situació. Trobaren el grup davant de la rectoria i després d'un estira-i-arronsa, van poder parlar, i arribaren a l'acord que al matí següent el rector se n'aniria del poble.

Ma mare contà que el padrí, al port de Sóller, quant trobava mariners o gent gran sense sostre, se'ls enduia a ca seva i els donava menjar i llit. Ma mare encara recorda que un home gran dormia en un porxo de ca seva. Com molts dels carrabiners era lector d'El Heraldo, que llegia amb els seus companys carrabiners, estava agraït als ministres que els pujaren el sou en temps de n'Azaña i d'en Compayns i creia que la República milloraria la vida de les persones.

Els fets

A Palma el General Goded declara l'estat de guerra a les Balears, i ordena l'empresonament dels demòcrates i l'eliminació de qualsevol resistència, qualsevol manera calia, inclosa la mort i sense pietat, era convenient eliminar d'arrel la més mínima resistència i el terror era sens dubte el millor arma per a sotmetre al poble, no havia cap mena de dubte, no havia esperança ni pietat.

Segons els militars rebels, els qui eren responsables de publicar i executar el bàndol de guerra era la màxima autoritat militar de cada població, i enfront d'aquesta greu decisió es trobaven uns homes, als quals és de suposar, els van sorgir molts dubtes del que s'havia de fer. Vull pensar que tal vegada esperassin el pas de les hores, amb el desig de veure si la situació tornava a la legalitat, però els fets s'imposen i es van succeir amb rapidesa i en contra dels homes i de les seves esperances.

El dia 19 al matí, el caporal de la Guàrdia Civil de Sóller rep una comunicació del capità dels Carrabiners que li diu, que el tinent de la Guàrdia Civil, farà la

declaració de l'estat de guerra. Transcorreguda una hora i mitja arriba el tinent de la Guàrdia Civil a la caserna de Sóller amb la intenció d'anar a veure al capità dels Carrabiners, al moment va rebre un avís telefònic que havia de concentrar-se a Palma, pel qual va donar l'ordre al caporal que anàs a veure al capità perquè fes la declaració de l'estat de guerra, ordre que li comunicà al capità, i aquest va decidir que a la vista de la tranquil·litat que regnava en Sóller deixar-lo per a un moment més oportú.

Al matí del dia 20 el capità i el caporal de la Guàrdia Civil, sense donar coneixement als alferes de Carrabiners i conforme al "bàndol de guerra", varen sortir cap a Fornalutx, per destituir al batlle constitucional i anomenar a un nou batlle feixista, una vegada fet, el capità li comunicà al caporal de la Guàrdia Civil, que a la tarda es declararia l'estat de guerra en Sóller, ordenant-li que es presentàs. Aquella mateixa tarda el caporal va anar a cercar el capità i es va trobar amb l'alferes de Carrabiners que també cercava al seu capità, al no trobar-lo i amb la intenció de complir amb l'ordenat en "el bàndol de guerra", van clausurar la Casa del Poble, i es varen anar a l'ajuntament on trobaren el capità que estava amb un oficial de l'exèrcit, el qual li va informar dels incidents de Muleta.

El dia 19 a l'hora del sorteig l'alferes ordena al sargent, Manuel Braulio Fernández, que una parella de carrabiners vigilés l'edifici de l'estació de ràdio de Muleta, i el dia 20 sobre les nou del matí ordena novament la vigilància de l'estació de ràdio, i que deixàs una parella de guàrdia en la caserna dels carrabiners, sense cap aclariment del motiu d'aquelles ordres inusuals, el que ajudà a augmentar la incertesa al no sebre quina era la situació real per manca d'informació dels comandaments.

Caminava el sargent, Manuel Braulio Fernández, més o menys assabentat dels fets, i preocupat, quan un xòfer li va contar que pels carrers de Palma havien ocorregut certs avalots, on es van produir enfrontaments entre l'Exèrcit i la Falange, dels quals va resultar ferit un capità i mort un falangista.

El sargent va intuir que la situació començava a ser confusa i greu, i al no rebre més ordres dels seus caps, va decidir anar a veure a l'alferes, al arribar l'alferes li va dir:

"Entérese usted de este telegrama que termina de transmitirme el capitán de la compañía, que nos dice lo siguiente: "Coopere a conservar el orden público con la Guardia Civil y la Falange"

El telegrama no li va resoldre els seus dubtes, si no que els augmentà, i pregà a l'alferes que li digués el

que estava passant. Com l'alferes estava tan indecís i ple de dubtes com ell, li va contestar, "vamos a ver el capitán y que él nos explique que quiere decir este telegrama, puesto que yo no sé lo que pasa y no comprendo dónde quiere llegar con lo que dice el telegrama".

Varen anar a la recerca del capità sense trobar-lo per cap lloc dels quals solia anar, i ningú els va poder donar raó d'on es trobava, el capità era per Fornalutx amb el caporal de la Guàrdia Civil, i vist l'infructuós de la recerca, l'alferes va ordenar al sargent que tornàs al Port de Sóller i agrupàs les forces.

Eren les quatre de la tarda, quan el sargent, acompanyat del cap José Muñoz i dos carrabiners, va rebre l'avís que el capità el trucava per telèfon, i va sortir cap a la duana, el capità li va ordenar que enviàs una parella de carrabiners a l'estació de ràdio de Muleta, per a què "nadie se aproximara a ella, por que se tenían noticias de que en "Vermei" y otros dos individuos de ideas avanzadas iban en dirección a Radio Muleta, y que podían ser comunistas, pretendían tomar la estación de radio y que él con el resto de la fuerza se presentase en Sóller."

Alhora l'alferes va enviar a la caserna del port un telegrama que ordenava, "que los Carabineros, conjuntamente con la Guardia Civil y la Falange, guardaran el orden público y todos los elementos adeptos al actual movimiento salvador de España, prestando todos su entusiasta ayuda a su feliz éxito y ordenaba que se lo leyera a los Carabineros", continuava advertint que "si alguno se significase en contra tanto de hechos como de palabras dispondrá se le retiren las armas y municiones y mandarlo detenido a esta Comandancia", ordre que complí el caporal.

Al sortir de la duana el carrabiner Pedro López, informa que un grup de militars i paisans pujaven amb dos cotxes cap a l'estació de ràdio, fet que es va confirmar a l'observar com dos cotxes pujaven per la carretera de Muleta.

El sargent, que ja havia agrupat la força, i en compliment de l'ordre de guardar l'estació de ràdio, ordena al caporal José Muñoz que amb un grup de carrabiners, agafàs una barca i anessin cap a l'estació de ràdio per a evitar que s'acostassin a l'estació de ràdio.

El caporal amb el seu grup, desembarca a l'altra riba de la badia i van pujar per les roques fins a arribar al camí. Un grup va sortir cap a l'estació de ràdio, i l'altre amb el caporal i la resta carrabiners, al passar per la Pedrera, es varen trobar els dos cotxes, que estaven guardats per dues persones armades amb pistoles,

una d'elles amb uniforme d'oficial i l'altre vestit amb roba de feina. Els carrabiners se'ls van acostar i varen donar l'ordre d'alt, ordre que varen obeer sense cap resistència, el suposat oficial intentà emprar la pistola, i advertit pels carrabiners la va deixar caure a terra.

Durant la detenció es van produir, un intercanvi de frases, producte de la tensió del moment i de la pròpia necessitat d'aclarir la situació. El caporal li pregunta al tinent Isasa, "a que viene Usted", contestant, "a incautarse de la estación de radio" i "que era una confusión y que ellos venían con órdenes de la Comandancia Militar al mando de Goded", rectificant després i digué "el General Goded", una vegada interrogats i escorcollats, el caporal va ordenar a dos carrabiners que els hi duguessin a la caserna del Port de Sóller. La tensió del moment provocà que s'escoltessin veus dirigides als suposats militars rebels, que no van anar del grat del suposat tinent.

Moments després arriba el sargent, començaren de nou la marxa cap l'estació de ràdio. Al moment el carrabiner José Gil Romera, que baixava cap el Port, es presenta al sargent i li diu que havia tingut un enfrontament amb un oficial i que era mort. Li contà que s'havia perdut i que en companyia d'un civil que va trobar pel camí, José Marín Ripoll, pujava cap a l'estació de ràdio, quan al girar en un revolt del camí es va trobar amb un suposat oficial, que pistola en mà baixava cap al Port, i al donar-li "l'alt", li respongué l'oficial, "las manos al aire té las pondré yo a ti", li dispara un tret de pistola i se llança sobre el carrabiner per a arrabassar-li el fusell, organitzant-se una baralla, i dintre la confusió es van produir diversos tirs que van ferir a l'oficial, encara ferit volgué agafar el fusell, fet que no va aconseguir per l'ajuda que va rebre el carrabiner del paísà que va agafar al tinent pels canells.

Conten que el paísà va rematar al tinent amb una pedra, fet que no és cert, ja que en les declaracions mai se l'inclupà, i un dels oficials respon quan li pregunten el que va veure al costat de l'oficial mort, digué que "por el camino no había ninguna piedra grande o pequeña, algunas vainas de fusil y una de pistola".

Al matí següent el cap José Muñoz Enrile, i el carrabiner José Gil Romera, anaven a cobrir un servei de vigilància a la platja del port de Sóller, el caporal pel camí explica un pla de fugida amb una barca que ja estava preparada, amb queviures i tripulada per un tal "Gili", de malnom, i en Pere Moreno, amb la qual s'embarcarien ells dos, el corneta Pelàez que baixaria de l'estació de ràdio i un parell de companys més. Es prepararen i es van vestir amb roba de paísà, amb tan mala sort que el comandant dels Carrabiners es pre-

sentà per a fer una inspecció de les tropes, per lo qual es van haver de tornar vestir-se amb l'uniforme per no posar en evidència la fugida.

A l'estona, la situació es complica un poc més per la presència de tropes que arribaven de Palma, pel qual es va decidir que José Gil Romera partiria amb la barca, i que la resta anirien després.

La barca va partir i van deixar a José Gil en un lloc anomenat el "Cingle". A l'endemà la barca torna i el porta a Cala Tuent, i li van donar una carta d'un tal Serraller, perquè l'hi donàs al pagès de la finca de Can Palou, en la qual es deia que li proveís de sostre i queviures, fet que no va voler fer.

Després el que va succeir es la detenció dels carrabiners, l'inici del judici i l'assassinat davant un escamot.

A partir d'aquest punt s'analitzen les acusacions i els fets.

La principal acusació va ser la de delictes consumats d'auxili a la rebel·lió, que se l'inventaren com es veu a les declaracions següents:

Una vegada llegit el telegrama de l'alferes pel caporal, li demana al carrabiner Sánchez Muñoz (segons la declaració de Sánchez Muñoz) "¿Tú que piensas?, a lo que él contestó: yo pienso acudir al sitio donde me manden mis superiores, replicando el cabo que en las Ordenanzas Militares existe un artículo que releva a los militares de obedecer a sus superiores cuando van contra los poderes constitucionales."

En la segona declaració del padrí li pregunten a quint moment manifestà que no debien obediència als superiors, va dir: "que al leerles un escrito que había recibido del jefe de la Sección, hizo la indicación a sus subordinados sin ánimo de coacción que solamente se debía obedecer al poder constituido."

De les declaracions dels fets es feren diversos comentaris que no coincideixen.

- En la primera declaració del tinent Isasa, va dir: "Que era una confusión y que ellos venían con órdenes de la Comandancia Militar al mando de Goded", rectificat després i digué "el General Goded", (22 de julio).
- En la primera declaració el caporal Amorós, va dir que el tinent li va dir al cap de Carrabiners, "Que venían de Palma con órdenes de la Comandancia Militar," y que el Cabo contestó que allí no había ninguna confusión y que lo único que debían hacer era obedecer a Madrid y a nadie más." (24 de julio).

***Continuarà al proper número**

A les nines de la República

Per Maria Antònia Oliver, *Presidenta Associació Memòria de Mallorca*

Recordo perfectament com m'ho contava ma mare quan jo era una nina, jo li demanava perquè parlava tan fluixet i ella em contestava que les parets hi sentien, que algun dia ho podríem dir ben fort i feríem pública la denúncia. Han passat molts anys i ja no som una nina, avui podem parlar sense por del que passà a Mallorca durant la Guerra Civil, ho hem denunciat públicament en els mitjans de comunicació i judicialment en els tribunals de justícia espanyols. No entraré a valorar el resultat de la denúncia judicial, és molt complexa i encara està en ple procés, però si ho faré respecte dels testimonis. En aquest sentit vull destacar el llibre de la periodista Margalida Capellà titulat "Dones Republicanes" i publicat recentment, on hi trobarem les entrevistes que l'autora inicià l'any 2003 a dones que patiren directament la repressió franquista, testimonis que ara ja quedaran escrits per sempre.

Una de las tasques que faig a l'Associació Memòria de Mallorca és parlar i sobre tot escoltar a les víctimes de la repressió i puc afirmar que les seves vides quedaren marcades pels fets terribles i tràgics que desencadenà el cop d'estat de 1936. Per entendre les conseqüències de la repressió franquista en les persones que la patiren cal considerar diversos factors: sexe, edat, tipus de repressió, parentesc que tenien amb les víctimes, nombre de germans, classe social. En aquest escrit em referiré a les nines que l'any 36 tenien entre pocs mesos i 14 anys i que avui en tenen entre 73 i 87. Les que estaven en edat escolar durant la República manifesten tenir molta estimació per l'ensenyança i la lectura, la majoria però ho hagueren de deixar a conseqüència del cop militar del 36, sobre tot aquelles a qui els hi mataren els pares i a casa seva eren molts

germans, no els quedava altre que portar la casa i cuidar dels més petits per a què la mare pogués anar a fer feina, o posar-se directament elles a treballar per a poder menjar i no ser una càrrega per a la família. Recordo un d'aquests testimonis, un testimoni que il·lustra molt bé com la repressió feixista marcà la vida de les generacions que la patiren directament i també determinà la de les presents, una història que em va impressionar profundament és el cas d'una nina que tenia uns 5 anys quan l'agost de 1936 el seu pare fou segrestat, detingut i assassinat per un grup de falangistes armats del poble mallorquí on vivia, les autoritats de l'època negaren a la seva família qualsevol informació respecte la detenció del seu pare i mai pogueren recuperar el seu cos. Aquesta és una part de l'història que em contà:

Jo tenia uns 12 anys quan vaig canviar de casa, vaig deixar la casa on estava perquè en vaig fer una ferida molt profunda a una mà i aquell dia no vaig poder anar al camp a treballar, l'amo em va dir que no em guanyava ni l'aigua per beure, vaig passar d'estar llogada a casa d'un pagès que pagava la meva feina amb un plat de menjar diari i un llit per dormir, a estar-ho a casa d'uns senyors rics de Palma on, a part d'això, em pagaven un petit jornal. Tenien una filla de la meva edat que quan sortia de l'escola anava a classes de brodar a casa d'unes monges amigues de la família. Eren molt religiosos i sempre deien que per a progressar havíem de resar molt i anar a missa diària. Vaig començar a pensar que no sortiria d'aquell mal somni sinó ho provava, em costava molt avançar en qualsevol cosa, sentia una opressió molt forta i una pressió constant, inclòs vaig arribar a pensar que alguna cosa dolenta hauríem fet

ja que no era possible el càstig tan gros que patia la meva família. Vaig decidir apuntar-me a Acció Catòlica, igual que la nina dels meus senyors, així podria com ella, una vegada acabada la meva feina, aprendre a brodar amb les monges, podria aprendre un ofici i fer-li un regal a ma mare, em feia molta il·lusió regalar-li una rosa brodada a un mocador. Amb molt d'esforç vaig estalviar i comprar fils i agulles, vaig aconseguir un retall de roba vella i un tambor de segona ma, era petit i li faltava una peça, però el meu germà en va donar el seu cinturó i així fermat va quedar ben ajustada la tela en el meu tambor. Tota contenta vaig començar les classes,

però les nines començaren a riure-se'n , eren nines de casa bona que portaven tambors nous i grossos i tela de fil blanca. Les monges em cridaren i davant tothom em varen dir que no podia aprendre a brodar, que per fer-ho era necessari disposar de bona matèria prima, que el mateix passava amb les nines: n'hi havia de cases bones i de cases dolentes i les darreres mai podrien ser com les primeres. Aquell dia vaig comprendre de cop perquè mataren el meu pare, vaig prendre consciència de qui era jo i, efectivament com m'havien dit les monges, ni el meu pare ni jo pertanyíem a la mateixa classe social, però sobretot, no érem ni seriem mai de la mateixa classe moral.

Aquesta història és tota una lliçó de dignitat i una mostra de la marginació social que patí una bona part de la generació anterior a la nostra. Històries

de fosses, cunetes, presons i marginació que no surten en els llibres de text dels nostres escolars, que en general tan sols fan referències molt simplistes dels fets. No es poden oblidar les barbaritats, ni tampoc negar la nostra pròpia història, per això des de l'Associació Memòria de Mallorca seguirem reclamant el dret a conèixer la veritat, cal integrar les experiències passades a les presents i preservar de l'oblit la memòria col·lectiva com advertència sobre la no repetició en el present o futur dels errors del passat. Seguirem reclamant els principis de Veritat, Justícia i Reparació per a les víctimes del franquisme, només així podrem avançar com a poble que respecta i preserva els Drets Humans i només així podrem rompre definitivament el cordó que encara avui ens uneix als vergonyosos fets que succeïren a Mallorca durant els anys de la Guerra Civil i la Dictadura franquista. ■

Pins franquistes

Per Pep Quetglas Riusech, *arquitecte*

Monument a la memòria dels "Jinetes de Alcalá" fins fa pocs dies. Plaça Porta de Santa Catalina, Palma

Llegesc a *Diario de Mallorca*, a l'article "Un monumento franquista proyectado por un funcionario represaliado..." que l'arquitecte municipal i al mateix temps autor de l'actual projecte de reforma de la plaça de Santa Catalina, Federico Climent, es demana si "¿También hay que quitar los pinos por franquistas?" perquè no sap "Hasta dónde hay que llegar en aplicación de la Ley de la Memoria".

Crec que el puc ajudar: si els pins fossin franquistes, efectivament, els hauríem de treure, no perquè ho manés una llei, sinó per oi.

Però els pins no són franquistes, els pins poden ser pinoners, para-sol, melis, barraquers, etc, però no franquistes. Sí que és franquista, en canvi, el monument en homenatge a la banda terrorista "Jinetes de Alcalá", projectat per un arquitecte que, als anys 40, no li tocava més remei que obeir a la Jefatura Municipal. No sé si encara avui passa això mateix a Cort. ■

Foto: P. B.

A la fi s'aconsegueix la demolició del monolit de la plaça Porta de Santa Catalina, des del dia 3 de juliol Palma compta amb un símbol feixista menys, malgrat que encara en resten més. Des de l'**Associació Memòria de Mallorca** continuarem en la nostra tasca per a la desaparició dels símbols franquistes dels nostres carrers, com ha succeït en aquest cas, en el qual hem estat una de les parts més decisives per a l'esbucament final d'aquest vergonyós monument. ■

Recordant a... Marcelino Vicens Mateu

Per Jerònima Mascaró Vicens (neta)

Era una parella jove, ell en Marcelino de 26 anys, ella na Josefa de 28, feia tres anys que s'havien casat i començaven una vida junts i enamorats.

Ell treballava de mecànic i ella en el que podia per a donar-li tot lo millor a la seva petita Catalina de 14 mesos.

En la freda nit del 4 de gener de 1937, Marcelino i Josefa gaudien a casa de les gràcies de la seva filla després d'una dura jornada, quan de sobte tocaren a la porta, darrera d'ella, dos individus demanaven a na Josefa per en Marcelino, Marcelino sortí, i els dos homes, dirigint-se a ell li digueren que havia d'acompanyar-los a comissaria per a fer-li unes preguntes, a lo qual en Marcelino accedí, "tranquil·la senyora, de seguida està de tornada", li digueren a na Josefa que els mirava sorpresa, "només seran uns minuts..." i desaparegueren en la nit.

Els minuts se convertiren en hores... dies... setmanes... mesos i amargs anys per a na Josefa i la seva filla, en Marcelino mai tornà.

La desesperació s'apoderà de na Josefa, cercà, remogué cel i terra, demanà... mai tingué respostes.

Als pocs dies la seva cunyada Maria anà a casa de na Josefa: l'he vist!, l'he vist! Anava en un camió juntament amb molts d'homes més, però no sé on anaven.

Ara sí sabem on anaven, anaven camí de la mort, de la mort més cruel i dura que ningú pot tenir, assassinat vil i cobardment, de nit i per l'esquena en la cuneta de qualsevol carretera, però lluny... per a què la pudor de sang no molestassi les consciències dels seus repressors assassins.

Aquest és el relat d'aquella nit en casa dels meus padrins, i del

que supòs degué de passar en moltes llars i que els nostres majors han callat durant tant de temps, però per això estam nosaltres, per a retornar-lis el seu lloc i la seva dignitat, i per a què a la fi, estiguin junts en la mort ja que no pogueren en la vida. Desenterrem-los-hi i posem-los-hi en el lloc que els ha correspos sempre, pesi a qui pesi. ■

Marcelino Vicens Mateu
Nascut en Palma el 23 d'octubre de 1911
Domiciliat en c/ Limón, 37 (Can Capes) Palma
Desaparegut el 4 de gener de 1937
Casat amb Josefa Guerrero Román

Esporles: homenatge a les víctimes

Esporles va dedicar tot un cap de setmana a la memòria de les víctimes de la

repressió franquista amb uns actes que es dugueren a terme els dies 9 i 10 de maig i que comptaren amb una nombrosa assistència de veïnats i veïnades del poble. Els actes foren organitzats pel Grup de Memòria Històrica d'Esporles, amb la col·laboració de l'Associació per a la Recuperació de la Memòria Històrica de Mallorca (ARMHM) i de l'Ajuntament d'Esporles.

Durant els dos dies es va aprofitar per presentar públicament el Grup de Memòria Històrica d'Esporles, així

com també inaugurar l'exposició **Les víctimes de la repressió franquista d'Esporles**. Però el moment central dels actes fou el diumenge, quan es reté un emotiu homenatge a totes les víctimes esporlerines.

Aquest homenatge, que fou tot un gest de restitució moral a les víctimes, així com un exercici de salut democràtica del poble, es realitzà a un lloc ple de càrrega simbòlica: la **Casa del Poble**, que s'obrí de manera excepcional per a l'ocasió. ■

Mis antepasados y otros recuerdos...

5ª entrega

Per Juan
Hernández

Mis bisabuelos, padres de mi abuela materna.

Estos si que eran pobres en extremo, al punto que ni siquiera queda

el recuerdo de una simple fotografía; mayor motivo para que los recuerde según los datos recogidos en el breve relato de mi madre. El se llamaba Pedro y su oficio era el de pastor y su esposa de nombre María hacía de lavandera de "algunas casas grandes" según escribe mi madre, o sea, de familias pudientes. Tuvieron cuatro hijos/as. Los dos mayores, varón y hembra trabajaban los campos; a mi abuela Josefa y a la hermana menor no les gustaba el trabajo del campo y se marcharon a ejercer el servicio doméstico; mi abuela, a los 8 años tuvo que trabajar de niñera. Mi madre dice que le contaba los duros trabajos que tenía que hacer, cuando a esa edad sólo pensaba en jugar: además de niñera servía en los quehaceres domésticos, y luego por las noches, pasaba un miedo terrible, pues le asignaron el último desván de la casa, lejos de los dormitorios de los mayores. Me decía que pasaba mucho miedo escuchando el continuo roer de los ratones ya que el desván, lindaba con el granero y hasta que no caía rendida, no podía conciliar el sueño. Mi bisabuelo (su padre), iba a verla una vez al mes, des-

pues de ir caminando más de 25 Km. Y su madre solamente podía ir a verla de año en año, por Navidades, que eran las únicas vacaciones que les eran concedidas por aquellas ¿personas ¿?, Señores ¿; no me encaja ningún apelativo un poco digno para clasificarlos!, y más cuando desde hacía más de 25 años la Primera República Española había proclamado con bombo y platillo el cese de la esclavitud en Puerto Rico.

Estos pobrísimos bisabuelos vivían en una cueva que ellos mismos se construyeron pasando innumerables fatigas, en el lugar llamado La Zarza del término de Jumilla, región de Murcia. El bisabuelo Pedro era natural de Cartagena y la bisabuela María era natural de Murcia. Su parentesco era de primos hermanos.

De mis bisabuelos paternos no puedo contar absolutamente nada al perder a mi padre en la guerra "incivil" española en junio del 38. ¿Quién iba a transmitirme los recuerdos de sus antepasados? ¿y aún quieren que olvidemos? ¡Pero si ni siquiera puedo contar nada de mi padre! ¡Si no me dejaron ni conocerle! ¡Qué mi maldición caiga sobre **todos los salvapatrias del mundo!** ■

TRIST 36

Per Guillem
Payeras

Aquesta poesia la vaig fer a l'any 44 a Calvià, com a contestació a una plaqueta que va llegir la madona de la possessió de Son Sastre sobre el desembarc del Capità Bayo a Porto Cristo (Manacor), es diu així:

Trist 36

*Amb aquests quants anys de guerra
quasi tothom té per contar
a un l'hi mataren son pare
i a l'altre un fill o bé un germà.*

*A Calvià, en el cementiri
un cunyat meu està enterrat
per les bales del feixisme
ell va esser assassinat.*

*Eren tres persones juntes
que foren assassinades
i a Calvià, en el cementiri
juntes estan sepultades.*

*Dia 30 de setembre
de l'any 1936
a la carretera d'Illetes
allà li pegaren set tirs.*

*No vos cregueu germans meus
que a ell l'hagi jo oblidat
que ferides com aquestes
no es clouen tan aviat.*

*I molt m'agradaria saber
qui va esser el mal entrenyat
que a la carretera d'Illetes
va assassinar el meu cunyat
Josep Pont Cladera
era el seu nom
del qui fou assassinat.
I l'autor d'aquestes glosses
un servidor, el seu cunyat,
Guillem Payeras.*

*A les tres persones
que em refereix
a n'aquestes glosses eren,
Tomeu d'en Lloquet,
Joan Coves i Josep Ros,
el meu cunyat.*

Guillem Payeras Serra
Gener de 1944 ■

La repressió franquista i la Guerra Civil en la literatura catalana contemporània

Per Miquel López Crespi

La propera publicació de la novel·la *Els crepuscles més pàl·lids* (Leonard Muntaner Editor, Palma, 2009), l'obra que obtingué el Premi de Narrativa Alexandre Ballester, m'ha fet reflexionar sobre les novel·les publicades al llarg de la meua vida i que tenen a veure amb la guerra civil, amb les conseqüències de la repressió franquista contra els illencs i amb la influència que l'exemple dels lluitadors republicans antifeixistes ha tingut i té en la meua narrativa. També m'ha fet pensar en moltes de les obres que els escriptors de les Illes han dedicat al tema. Record que Josep Massot i Muntaner va publicar fa uns anys una nova i important aportació a la nostra història més recent. Parlem del recent: el llibre *Aspectes de la guerra civil a les Illes Balears*. En el capítol "La literatura de la guerra civil a Mallorca" (pàgs. 277-340) trobam informació detallada de la majoria d'escriptors mallorquins que han escrit novel·les, poemaris i obres de teatre relacionats amb el conflicte bèl·lic i la repressió contra el poble mallorquí. Ben cert que moltes d'aquestes obres han tingut, d'una manera o una altra, una certa influència en la meua concepció de la literatura i, més que res, en la forma d'enforçar els fets de la guerra civil.

Josep Massot i Muntaner analitza a fons algunes de les obres cabdals de Blai Bonet parant especial esment en *El Mar* (1958), *Haceldama* (1959) i *Judas i la primavera* (1963). La influència de la guerra civil també es fa evident en diverses novel·les de Baltasar Porcel: *Solnegre* (1961), *La lluna i el Cala Llamp* (1963), *Els escorpins* (1965)... Posteriorment s'analitzen les aportacions de Gabriel Janer Manila, Gabriel Cortès, Llorenç Capellà i Maria Antònia Oliver. De Gabriel Janer Manila destaca la importància de *L'abisme* (1969) i *Els alicorns* (1972). Massot i Muntaner situa Janer Manila i Llorenç Capellà (a diferència de Blai Bonet i Baltasar Porcel) com a escriptors que pertanyen a "famílies de vençuts". Recordem que Pere Capellà (el pare de Llorenç Capellà) va ser oficial de l'exèrcit de la República i lluità en el front de Madrid contra el feixisme. La novel·la de Llorenç Capellà *El pallaso espanyat* (1972) descriu mitjançant una sèrie de cartes el món dels presoners republicans. Referències sobre la guerra civil es troben també en *Cròniques de la molt anome-*

nada ciutat de Montcarrà (1972) de Maria Antònia Oliver i en textos de Miquel Àngel Riera.

En l'apartat "El cicle de guerra de Miquel Àngel Riera" Massot i Muntaner ens descriu el ressò dels fets de 1936 en *Morir quan cal* (1974) "la primera novel·la que tracta de cap a cap de la guerra a Mallorca", en paraules de l'estudiós de Montserrat. També trobam informació d'Antoni Mus López (un escriptor injustament oblidat per tota la colla d'exquisits que pugnen per controlar l'orientació de la nostra literatura). Antoni Mus era fill del president d'Esquerra Republicana a Manacor (el qual, per tant, va ser detingut i sotmès a maltractaments). D'aquí la força d'obres com *Les denúncies* (1976) i *Bubotes* (1978). En *Les denúncies* ja llegírem, en el moment de la seva aparició, un conjunt de narracions que feien referència ben concreta a la dura repressió contra el poble i contra l'esquerra. Massot i Muntaner destaca els contes "El clot dels fems", "El soterrani", "En Melcion i sa cussa".

En la meua novel·la *Els crepuscles més pàl·lids* hom pot copsar una certa influència de l'obra de Miquel Àngel Riera *Morir com cal* i de les novel·les de Gabriel Janer Manila *L'abisme* i *Els alicorns*. També podríem parlar de Llorenç Capellà, amb aquell punyent relat que narra la situació dels presoners antifeixistes. Em refereixo a la ja citada *El pallaso espanyat*, un homenatge al dramaturg republicà Pere Capellà. Obra que, emprant el sistema epistolar, ens descriu a la perfecció el món dels represaliats pel franquisme. Amb *El pallaso espanyat* Llorenç Capellà va aconseguir retre un sentit homenatge al seu pare Pere Capellà i, de rebot, a tots els presoners republicans d'aquella llarga postguerra que s'allargassa sense arribar a finir mai. Potser que, de forma inconscient, aquell homenatge a Pere Capellà em va decidir a fer la meua novel·la pensant en tot el que m'havia contat també el meu pare sobre la guerra, els camps de concentració, la ferotge repressió feixista contra els republicans.

Una altra joia literària que descriu de forma magistral l'univers dels presoners republicans és la novel·la de Miquel Rayó *El camí del far*. *El camí del far* em va impressionar tant que, fa uns anys, vaig dir a l'autor que la novel·la era el viu retrat del món del meu pare en els camps de concentració mallorquins dels anys quaranta. Llegint l'obra de Miquel Rayó em retorna-

ven a la memòria centenars de les anècdotes, les històries de presoners que, quan jo era petit, a mitjans dels cinquanta, em contava el pare en les llargues nits d'hivern al costat de la foganya de casa nostra, a sa Pobla.

Però no es tractava solament de descriure la grisor d'aquella època que, per desgràcia, encara perdura i condiciona el nostre present. Es tractava, i aquest era el repte, de cercar la bellesa amb l'aprofundiment en l'ànima humana. És evident que per a nosaltres, per a molts dels autors de què parla Josep Massot i Muntaner en el llibre que comentam, l'objectiu de la literatura és comprendre, reflectir la condició humana. *Els crepuscles més pàl·lids*, com *El camí del far*, *Morir quan cal* i *El pallaso espanyat* no tenen res a veure amb el "realisme social" tan de moda en els anys cinquanta i seixanta. Això no vol dir que ens trobem dins posicions elitistes i reaccionàries. Qui ens coneix sap ben bé que seria absurd arribar a aquestes conclusions. Sempre hem defensat les resolucions del Congrés de Cultura Catalana dels anys setanta quant a la necessitat –encara!– d'una literatura nacional-popular que pugui reforçar la consciència col·lectiva del nostre poble des de pressupòsits de llibertat creativa i lliure experimentació literària i artística. Però, com dèiem, aquestes concepcions literàries no tenen res a veure amb l'elitisme aristocratitzant del neoparanoucentisme oficial. No volem escriure per a cap casta de minoria "selecta", per a cap grup de privilegiats, aquells menfotistes prou coneguts, els que, en aquests més de trenta anys de règim monàrquic, han fet tot el possible per ignorar i menystenir l'obra de Joan Fuster, Salvador Espriu, Vicent Andrés Estellès, Pere Quart, Josep M. Llompart, Agustí Bartra, per dir solament uns noms valuosos i imprescindibles de la nostra cultura. Voldríem arribar al màxim de públic possible, fer tot el possible per comunicar-li tota la sensació de realitat i d'humanitat possible. La veritat al servei de la bellesa artística i literària. Perquè... que hi ha res de més deshumanitzat que l'elitisme reaccionari dels neoparanoucentistes, el menfotisme regnant, l'oblit i menysteniment contra els grans escriptors catalans que hem citat? Nosaltres, des de sempre, ens hem situat i estam a l'altra part de la trinxera. Mai fent costat a l'elitisme dels reaccionaris, els seguidors de l'"art per l'art", la buidor postmoderna regnant.

Nosaltres no hem conreat mai la literatura com a objecte de consum ni, molt manco, la literatura basada exclusivament en l'argument. S'equivocarà altra volta qui situï les obres de Blai Bonet, Miquel Àngel Riera, Miquel Rayó, Gabriel Janer Manila i Llorenç

Capellà, per dir solament uns noms, en la literatura "realista". I s'errarà encara més si cerca en les nostres novel·les, i més concretament en *Els crepuscles més pàl·lids*, una literatura amb finalitats polítiques. Moltes de les nostres obres, malgrat que reflecteixen el dolor d'una època mancada de llibertat, no tenen per finalitat fer "política", emprar la memòria de la repressió per a assolir uns objectius de simple "utilitat social". No cal repetir que, en efecte, volem retre un homenatge als republicans. Però és un homenatge "literari", fet amb eines literàries i que no té res a veure amb la utilització partidista d'uns temes concrets.

Altres autors que han escrit novel·les referents a la guerra civil, o sota la seva influència, són: Antoni-Lluc Ferrer amb les obres *Dies d'ira a l'illa* (1978) i *Adéu, turons, adéu* (1982); i Miquel Ferrà Martorell amb *El misteri del Cant Z-506* (1985), *No passaran!* (1985), *La guerra secreta* de Ramon Mercader (1987) i *10 llegendes de la guerra civil* (2001).

Josep Massot i Muntaner també destaca en el llibre *Aspectes de la guerra civil a les Illes Balears* l'obra *Morts de cara al sol* de Joan Pla i les novel·les d'Antoni Serra *Més enllà del mur* (1987), *Carrer de l'Argentina, 36* (1988) i la narració *L'afusellament*, Premi Recull 1972. Recorda igualment a Josep M. Palau i Camps, un escriptor que visqué directament la guerra.

Posteriorment, després de citar la novel·la per a adolescents de Miquel Rayó *El camí del far*, situa l'obra Pere Morey Servera i el llibre *Mai no moriràs, Gilgamesh!* (1992) per a parlar posteriorment de la meua particular aportació a les novel·les mallorquines de la guerra civil. Massot i Muntaner dona informació d'alguns contes meus relacionats amb el conflicte i que varen ser publicats en els reculls *L'illa en calma* (1984), *Històries del desencís* (1995) i *Notícies d'enlloc* (1995). Més avall, en l'apartat titulat "La saga prorepublicana de Miquel López Crespi", l'autor d'*Aspectes de la guerra civil a les Illes Balears* informa de les novel·les *Núria i la glòria dels vençuts* (2000), *Estiu de foc* (1997), *L'amagatall* (1999), Premi "Miquel Àngel Riera 1998", *Un tango de Gardel en el gramòfon* (2001), les encara inèdites *L'al·lota de la bandera roja* i *Nissaga de sang* i de l'obra teatral titulada *El cadàver* (1997) "referent a un dels botxins que van assassinar el darrer batle republicà de Palma, el Dr. Emili Darder".

"La literatura de la guerra civil a Mallorca" de Josep Massot i Muntaner conclou amb referències a les novel·les d'Antoni Vidal Ferrando *Les llunes i els calàpets* (1994) i *La mà del jardiner* (1999); de Llorenç Femenies, autor de *Cròniques malastres* (1999) i *Judes blau* (2001) i novament de Gabriel Janer Manila, que l'any 2000 publicava *Estàtues sobre el mar*. ■

**BUTLLETÍ DE
L'INSTITUT D'ESTUDIS BALEÀRICS**

NÚM. 6 JULIOL/2009

www.iebaleaics.org

Institut
d'Estudis BalearicsUniversitat de les
Illes Balears**AGENDA JULIOL 2009**

Data	Lloc	Activitat
Dilluns, 29 de juny	Museu Marítim (Port de Sóller)	Inauguració de l'exposició «Cuina de paper»
Dijous, 9 de juliol	Museu Nacional do Azulejo (Lisboa)	Inauguració de l'exposició de ceràmiques «Simetries Secretes» de l'artista mallorquina Margalida Escalas, a les 19 hores
Divendres, 10 de juliol	Casal de Can Pere Ignasi (Campos)	Inauguració de l'exposició itinerant «Illes Balears. Expressions artístiques», a les 20 hores
Divendres, 17 de juliol	Centre Sociocultural de Ferreries	Inauguració de l'exposició-homenatge «Evolució, vida i trajectòria de Joan Serra Pons, personatge polifacètic», a les 20 h. L'exposició romandrà oberta fins al 26 de juliol de 19:30 a 21:30 hores
Divendres, 17 de juliol	Can Alcover (C/ Sant Alonso 24, Palma)	Presentació del llibre <i>L'escritura soterrada. La pràctica interartística en l'obra de Josep Albertí</i> . Hi intervindran Miquel Flaquer (historiador), Margalida Pons (professora de la UIB) i Maria Muntaner (autora del llibre). A les 20 hores
Divendres, 24 de juliol	Galeria Xibau (Ferreries)	Inauguració de l'exposició d'art dedicada a Joan Serra a partir de les obres d'altres artistes contemporanis amics seus (Torrent, Hurrach, Vives, Sansuguet, Bennassar). A les 20 hores
Dijous, 30 de juliol	Castell de Bellver (Palma)	Col·laboració amb el concert del centenari en homenatge al compositor Jaume Mas Porcel (1909-1993). S'interpretaran obres per a piano, cançons per a veu i piano i obres corals a càrrec de Bartomeu Jaume (piano), Ramon Coll (piano), Andreu Riera (piano), Joan Moll (piano), Miquel Estelrich (piano), Joana Llabrés (soprano), Eulàlia Salbanyà (mezzosoprano), Antoni Aragón (tenor), Duo Mut Díaz (pianos), Cor de la Federació de Corals de Mallorca, Joan Company (director). A les 22 hores
Divendres, 31 de juliol	Sala d'Actes de l'Ajuntament de Ferreries	Presentació del llibre biogràfic dedicat a Joan Serra Pons. Obra redactada per la seva neta Aurora Coca Serra. A les 20 hores
Dissabte 1 i diumenge 2 d'agost	Carrer del Degà Febrer (Ferreries)	Organització de visites a la casa on vivia l'artista menorquí Joan Serra per poder contemplar algunes de les seves obres pictòriques i elements relacionats amb la seva feina de pastisser. De les 19 a les 21 hores

**XXVII Jornades d'Estudis Històrics Locals
«La ciutat de Mallorca i els segles del Gòtic»**

Us recordam que les Jornades d'Estudis Històrics Locals de Palma d'enguany estaran dedicades a l'art gòtic tendran lloc al Centre de Cultura «SaNostra» de Palma el 3, 4 i 5 de novembre. Totes aquelles persones que vulguin presentar alguna comunicació s'han de dirigir al Sr. Eduard Carrero o a la Sra. Tina Sabater, professors d'Història de l'art de la UIB. Aquestes Jornades constaran de tres seccions:

- Desenvolupament urbanístic i topografia urbana
- Patrimoni arquitectònic i historicoartístic
- Patrimoni medieval i turisme cultural

Us recordam i informam...

- Que en aquests moments l'IEB està treballant en l'edició d'un llibre divulgatiu dels Museus de les Illes Balears
- Que l'IEB prepara exposicions de fotografia i textos literaris de patrimoni natural i historicoartístic en col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient
- Que s'ha presentat el llibre *Mallorca global. 100 països* de Mateu Cladera
- Què s'està organitzant un homenatge de Memòria Viva a Josep Planell Bonet, més conegut com a –Pep Negre–

Novetats editorials

- Història del turisme a les Illes Balears
- Toponímia històrica i territori, Benigalip, Manresa, Llorito, Lloret
- Ses festes de Sant Joan, les festes de Ciutadella
- L'Atlètic Balears. Una història de supervivència
- Xavier Fiol at Sasha Wolf Gallery. 4 points of view 4

Sabies que l'IEB...

- convocarà projectes de recerca en ciències humanes i socials en breu per a grups de recerca i que només s'està

pendent dels informes jurídics i econòmic. Els projectes presentats seran avaluats de manera externa per l'AGAUR

- impulsa la coedició d'obres amb editorials i entitats prepara exposicions d'art i bibliografia a València i Londres

Convocatòria 2009 de subvencions per a donar suport a projectes culturals, organització d'esdeveniments i publicacions en tots els àmbits de la creació i el pensament

El passa t25 d'abril es va publicar al BOIB la convocatòria de subvencions de l'IEB corresponent al 2009. Per aquest any es destinen un total de 126.000 euros a la divulgació de produccions culturals i el foment de la investigació.

El passat 1 de juny va acabar el termini de presentació de projectes. En total es presentaren 82 projectes. En breu es publicarà la resolució de la Convocatòria.

Presentació del llibre *Pirènia, el país que mai no va existir*

Us informam que el passat 18 de maig tingué lloc la presentació d'aquesta obra a l'II-lustre Col·legi d'Advocats de Palma. *Pirènia* ha estat coeditada entre l'IEB i Pagès Editors.

El seu autor, Pere Morey, exposa una de les infinites històries alternatives d'Europa: l'aparició d'un Estat tolerant i pacifista que acull moriscos i jueus, i de com sobreviu a les envestides dels seus poderosos veïns.

Una novel·la apassionant, plena de fets i personatges reals, i alhora un manifest, una proposta de visió del món, un assaig sobre com hauria de ser el país en el qual ens agradaria viure.

Portal web «<http://www.balearsculturaltour.com>»

Balearsculturaltour

